

ANTIDISKRIMINERINGSBYRÅERNAS RAPPORT 2021

A decorative graphic on the right side of the page, consisting of a large yellow shape with a purple border that curves upwards and then downwards, resembling a stylized wave or a modern logo element.

Antidiskrimineringsbyråernas rapport 2021

Syftet med denna rapport är synliggöra det arbete som antidiskrimineringsbyråerna i Sverige gör i arbetet mot diskriminering och för mänskliga rättigheter. Rapporten kan ses som ett komplement till Myndigheten för Ungdoms och Civilsamhällesfrågor, MUCF:s, årliga rapport om antidiskrimineringsbyråerna. Med rapporten vill vi visa på fler effekter av vårt arbete och lyfta behovet vi ser av en utökad och formaliserad samverkan mellan relevanta aktörer där vi inkluderas i arbetet för ett samhälle fritt från diskriminering.

Antidiskrimineringsbyråerna i Sverige

Det finns 18 antidiskrimineringsbyråer i Sverige från Malmö i söder till Luleå i norr. Vi verkar för alla människors lika rättigheter och möjligheter. Vi erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning och stöd till personer som upplever sig utsatta för diskriminering. Det betyder exempelvis att vi ger juridisk rådgivning, har möten med motpart för att få till stånd lokala lösningar, driver rättsprocesser, opinionsbildar eller utbildar för att skapa förändring för individen som utsatts men även på strukturell samhälls nivå.

Vi antidiskrimineringsbyråer arbetar utifrån hela diskrimineringslagen och söker även motverka strukturell diskriminering, det som ofta hamnar utanför diskrimineringsförbudet. Vi håller utbildningar men arbetar också med att skapa opinion om lika rättigheter och diskriminering i förebyggande syfte. Vi är ofta remissinstanser för såväl statliga som regionala och lokala myndigheter samt verksamheter.

Samtliga antidiskrimineringsbyråer ansöker om och beviljas statligt bidrag för vår verksamhet genom MUCF och arbetar utifrån Förordning (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. Det finns ingen gemensam riksorganisation för oss, men vi samarbetar och har regelbundna träffar för erfarenhetsutbyte och olika former av samverkan.

Även om vårt grunduppdrag är detsamma finns det vissa skillnader mellan oss. Några av oss får verksamhetsstöd även från kommuner och regioner eller söker andra medel för att driva projekt inom området, utöver bidraget från MUCF. Vi är alla fristående från stat och kommun, religiöst och politiskt oberoende och har olika typer av huvudmän. Samtliga huvudmän är ideella organisationer och består av studieförbund, andra ideella organisationer eller egna föreningar som enbart har antidiskrimineringsverksamheten som syfte.

Antidiskrimineringsbyråerna 2021

- 18 byråer
- 1466 rådgivnings- och insatsärenden
- 466 utbildningsinsatser

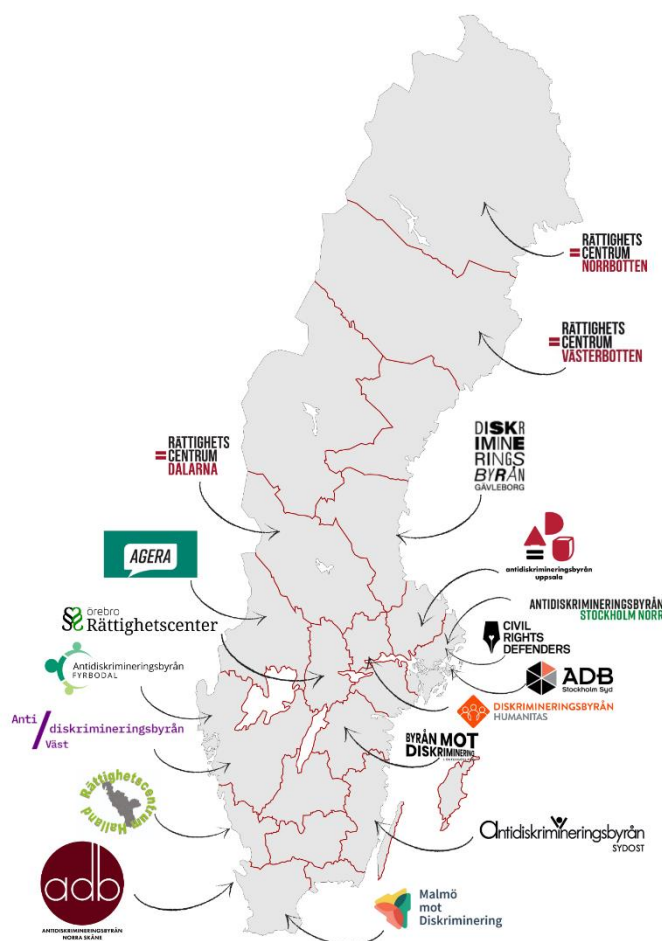

Antidiskrimineringsbyråernas unika position

Antalet kommuner och invånare i vårt upptagningsområden varierar. Regionerna ser olika ut liksom förutsättningarna att verka i landsbygds- respektive storstadsområden. Det påverkar till viss del antalet ärenden hos oss men också våra möjligheter till spridning i respektive region.

Vi antidiskrimineringsbyråer har en unik position då vi främst verkar lokalt, nära personer och grupper som utsätts för diskriminering. Detta ger oss specifik kunskap kopplat till anmälningar lokalt som centrala myndigheter har svårt att få. Det gör även att vi har andra möjligheter, än exempelvis Diskrimineringsombudsmannen (DO), att kunna medverka till lokala lösningar i ett tidigt skede i ärenden, men också att förebygga diskriminering lokalt.

Den kunskap vi besitter ger oss även möjlighet att bidra med information och kompetens till andra lokala aktörer. Vår expertis efterfrågas av såväl lokala som regionala aktörer och här ser vi till att bidra med både kunskap och information. Vi jobbar nära personer som utsätts eller riskerar att utsättas för diskriminering. Detta gör att vi har en unik inblick i hur diskriminering tar sig uttryck i Sverige. Vi inkommer ofta med kunskapsunderlag gällande diskriminering till DO och andra myndigheter, kommuner, regioner och organisationer. Vi är den lokala noden som bidrar till antidiskrimineringsarbetet och kunskapsinhämtningen på lokal, regional och nationell nivå.

Lokal_Profil, CC BY-SA 2.5, [Länk](#)

Vi hanterar sammanlagt cirka 1500 enskilda ärenden per år. En del av dessa kräver insatser och en mer ingående ärendehantering medan andra är rådgivningsärenden av mer eller mindre kvalificerad karaktär. Många gånger fyller rådgivningen en viktig funktion för den rådsökandes hälsa. Personlig rådgivning gör att den rådsökande blir sedd och lyssnad på som individ. Möjligheten att vara anonym och att handlingar som inkommer till oss inte blir offentliga gör också att personer som drar sig för att kontakta myndigheter ändå kan ha ett förtroende för oss. Effekten blir att anmälningsbenägenheten med stor sannolikhet ökar. Rådgivningen i sig kan också ge en känsla av upprättelse även om anmälaren inte vill driva sitt ärende vidare.

Många gånger utgör vi en samhällsvägladande funktion för personer som anmäler diskriminering. Genom vår rådgivning förmedlar vi viktig kunskap om hur samhället ser ut och fungerar. Personer som får kännedom om sina rättigheter och om ansvarsfördelningen i samhället har större möjligheter att utkräva sina rättigheter och få dem tillgodosedda.

Vi ser mycket positivt på att DO antagit en mer processinriktad riktning än tidigare. Men vi försöker också hitta lösningar som fungerar för den rådsökande som DO eller ett fackförbund inte har möjlighet att bidra med. Att undanröja hinder för jämlikhet för en enskild persons räkning kan även ge omgående verkan för fler personer än den rådsökande och skapa medvetenhet och effekter på strukturell nivå. Våra möten med exempelvis en skola eller arbetsgivare kan många gånger leda till att även det lagstadgade arbetet med aktiva åtgärder intensifieras, vilket får stora effekter för fler än den enskilde.

De antidiskrimineringsbyråer som har möjlighet att pröva lagen kan skapa praxis där ingen annan gör det. Vår tidigare erfarenhet är att de verksamheter som har bättre möjligheter än oss att driva fram praxis inte gjort det i den utsträckning som skulle behövas. Det gäller såväl fackförbund som DO. Men även byråer som inte har möjlighet att driva process bidrar till ett förberedande arbete för framtida process eller till bättre underlag i individuella DO-anmälningar.

Vår förståelse för, och kunskap i, den kontext vi befinner oss i gör våra utbildningsinsatser konstruktiva och effektiva. Vi söker upp skolor, arbetsgivare eller andra områden där riskerna för diskriminering är stora och erbjuder behovsanpassade utbildningar och förebyggande arbete för bättre effekt mot diskriminering. Vi ser tydligt hur varken arbetsgivare eller utbildningsanordnare har den kunskap, praktiska erfarenheter och kompetensen som krävs för att arbeta med aktiva åtgärder. Vi tar fram verktyg och metoder för att omsätta diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder i praktiken och erbjuder organisationerna stöd i arbetet.

Genom att bidra med kunskap och samverkan stöttar vi också civilsamhället lokalt, genom nätverk, utbildning, samverkan i större arrangemang som Pride och lokala MR- nätverk/dagar. Vi samverkar också aktivt med specifika rättighetsbärande organisationer vars medlemmar löper en större risk att utsättas för diskriminering för att sprida information och engagemang i antidiskrimineringsarbetet.

Samverkan mellan relevanta aktörer

Anmälningarna om diskriminering ökar, både till DO och till oss antidiskrimineringsbyråer. Kännedomen om diskrimineringslagen och dess krav på aktiva åtgärder är fortsatt väldigt låg hos både skyldighetsbärare och rättighetsbärare. Vi möter fackförbund som inte lyfter diskrimineringsfrågan i de mest uppenbara av fall. Det händer att vi möter skolledare och huvudmän som nekar oss att delta i möten där vi kan göra omgående och faktisk skillnad genom lokala lösningar, och hänvisar istället till Skolinspektionen eller DO vilket leder till att processen blir utdragen för den enskilda eleven. Vi möter också en del arbetsgivare som inte besvarar våra skrivelser eller anspråk och ignorerar våra ansatser till lokala lösningar.

För att personer som upplever sig diskriminerade ska få upprättelse och för att målsättningen om ett samhälle fritt från diskriminering ska vara rimlig, anser vi antidiskrimineringsbyråer att det bland annat krävs ett mer långsiktigt och strategiskt arbete där relevanta aktörer samverkar i större utsträckning än vad som görs idag.

Det är av stor vikt att de aktörer som finns på området bedriver en god och ändamålsenlig samverkan kring vad vi kan göra i våra olika funktioner och med våra olika ansvarsområden för att vårt arbete på sikt ska ge önskad effekt. Antidiskrimineringsbyråernas unika och lokala perspektiv är ovärderligt i sammanhanget, och vi behöver samverka med andra aktörer och myndigheter för att skapa förändring och leda antidiskrimineringsarbetet framåt.

Vi önskar en holistisk ansats där samtliga aktörer med en nyckelroll i arbetet mot diskriminering möts och föreslår därmed:

- **ett återkommande digitalt forum för dialog som möjliggör reella kunskaps- och erfarenhetsutbyten**
- **att någon av de aktörer som medverkade under dialogmötet 2021 kan sammankalla till ett nästa möte där vi sätter formen för en kontinuerlig och effektiv samverkan**
- **att de som deltog under dialogmötet 2021, DO, MR-institutet, MUCF, Regeringskansliet, Skolinspektionen och antidiskrimineringsbyråer, breddas till att inkludera även Arbetsmiljöverket**

Med hopp om fortsatt dialog och samverkan för ett samhälle fritt från diskriminering,

Antidiskrimineringsbyråerna i Sverige

örebro
 Rättighetscenter

ANTIDISKRIMINERINGSBYRÅN
STOCKHOLM NORR

ANTIDISKRIMINERINGSBYRÅN
NORRA SKÅNE

RÄTTIGHETS
= CENTRUM
VÄSTERBOTTEN

antidiskrimineringsbyrån
upsala

ADB
Stockholm Syd

RÄTTIGHETS
= CENTRUM
NORRBOTTEN

Antidiskrimineringsbyrån
FYRBODAL

Anti / diskrimineringsbyrån
Väst

örebro
Rättighetscenter

CIVIL
RIGHTS
DEFENDERS

BYRÅN MOT
DISKRIMINERING
I ÖSTERGÖTLAND

DISKR
IMINE
RINGS
BYRÅN
GÄVLEBORG

Ett värmland för alla

Antidiskrimineringsbyrån
SYDOST

Malmö
mot
Diskriminering

DISKRIMINERINGSBYRÅN
HUMANITAS

RÄTTIGHETS
= CENTRUM
DALARNA